

4. Мельник С.В. Реформування соціально-трудої сфери: проблеми та напрямки їх вирішення / С.В. Мельник. – Луганськ., 2005. – 142 с.
5. Шевчук А.В. Соціальна роль бізнесу в моделях корпоративного управління / А.В. Шевчук // Труд и социальные отношения. – 2006. – № 1. – С. 83 – 92.
6. Волосковець Н.Ю. Корпоративна соціальна відповідальність підприємств як основа інноваційного розвитку сучасної економіки / Н.Ю. Волосковець // Наукові праці КНТУ. Економічні науки, 2010, вип. 17. – С. 157 – 163.
7. Белявська К.С. соціальна відповідальність бізнесу: еволюція поглядів на проблему / К.С. Белявська // Вісник Хмельницького національного університету 2011, № 1. – С. 228 – 234.
8. Шедяков В.Є. Соціальна відповідальність бізнесу та розвиток соціального капіталу суспільства / В.Є. Шедяков // Вісник одеського національного університету т.16, вип. 8 Соціологія і політичні науки, 2011. – С. 15 – 25.

УДК: 346.5

ЗАХИСТ СПОЖИВЧОГО РИНКУ В ПРОЦЕСІ ВИРОБНИЦТВА – СКЛАДОВА ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ

Зверєва О.В., к.ю.н., доцент, Юридична фірма «Академія Правозахисту» (Україна)

Зверєва О.В. Захист споживчого ринку в процесі виробництва – складова економічної безпеки.

Стаття присвячена розробці дієвого правового механізму захисту споживчого ринку в процесі виробництва на державному рівні як складової економічної безпеки України. Досліджено вплив забезпечення виробництва та реалізації якісної продукції на підвищення рівня економічної безпеки країни, обґрунтовано необхідність розробки функціонально-цільової системи захисту споживчого ринку як складової економічної безпеки України. Висловлено пропозиції стосовно напрямків формування функціонально-цільової системи захисту споживчого ринку як складової забезпечення економічної безпеки України із сукупності норм різних галузей права, найважливішу частину яких повинні складати норми господарського права, що передбачають правові засоби захисту споживчого ринку в сферах виробництва, торгівлі та споживання. Названі складові такої системи у сфері виробництва.

Ключові слова: споживчий ринок, захист споживчого ринку, економічна безпека, функціонально-цільова система, споживач, виробник.

Зверєва Е.В. Защита потребительского рынка в процессе производства - составляющая экономической безопасности.

Статья посвящена разработке эффективного правового механизма защиты потребительского рынка в процессе производства на государственном уровне как составляющей экономической безопасности Украины. Исследовано влияние обеспечения производства и реализации качественной продукции на повышение уровня экономической безопасности страны, обоснована необходимость разработки функционально-целевой системы защиты потребительского рынка как составляющей экономической безопасности Украины. Высказано предложения относительно направлений формирования функционально-целевой системы защиты потребительского рынка как составляющей обеспечения экономической безопасности Украины из совокупности норм различных отраслей права, важнейшую часть которых должны составлять нормы хозяйственного права, предусматривающие правовые средства защиты потребительского рынка в сферах производства, торговли и потребления. Названы составляющие такой системы в сфере производства.

Ключевые слова: потребительский рынок, защита потребительского рынка, экономическая безопасность, функционально-целевая система, потребитель, производитель.

Zvereva O. Protecting the consumer market in the production process - part of economic security.

The article is devoted to developing an effective legal mechanism for the protection of the consumer market in the production process at the state level as part of the economic security of Ukraine. The influence of production and marketing of quality products to enhance the economic security of the country, the necessity of developing functional target system to protect the consumer market as a component of the economic security of Ukraine. Suggested areas concerning the formation of functional target system to protect the consumer market as a component of the economic security of Ukraine set of rules different areas of law, the most important of which shall be the rules of commercial law, providing legal protection of the consumer market in the areas of production, trade and consumption. The above components of the system in production.

Keywords: consumer market, the protection of the consumer market, economic security, functional target system, the consumer, the manufacturer.

Постановка проблеми. Питання правової регламентації діяльності господарюючих суб'єктів з метою захисту споживчого ринку завжди мали пріоритетне значення для господарсько-правової науки. Бажання України стати членом Європейського Союзу виводить питання захисту споживчого ринку на новий більш вагомий рівень. Навіть в країнах Західної Європи рівень контрафакту складає до 20% і все це, не дивлячись на боротьбу виробників якісної продукції, товарів і послуг проти підробленої продукції, а також на боротьбу споживачів за свої права.

Збитки виробників від реалізації контрафакту обчислюються мільйонами доларів. Мільйони обдурених споживачів придбають підроблені товари, вважаючи їх фірмовими, при цьому, широкомасштабний рух громадських організацій споживачів не в силах їх захистити, а підвищена увага суспільства до питань захисту прав споживачів свідчить про важливий соціально-економічний ефект розробки зазначених питань. Тому вирішення проблеми захисту споживача є можливим лише шляхом захисту споживчого ринку на державному рівні із обов'язковим застосуванням відповідних правових механізмів.

Сьогодні особливий соціально-економічний характер споживчого ринку наголошується в контексті задач побудови соціально-орієнтованої економіки, оскільки він відображає соціально-психологічні відносини продавця і покупця (споживача), а також продавця і виробника, і, кінцею кінцем, є індикатором благополуччя суспільства та надійності політики держави. У свою чергу, політика будь-якої держави включає обов'язковою складовою забезпечення безпеки країни в цілому та економічної безпеки країни – зокрема. Вбачається, що саме розробка дієвого правового механізму захисту споживчого ринку на державному рівні дозволить належним чином захистити права усіх учасників споживчого ринку – і виробників, і продавців, і споживачів та буде сприяти підвищенню економічної безпеки країни на міжнародному рівні.

Обов'язок держави захищати права споживача і здійснювати контроль над якістю та безпекою продукції, всіх видів послуг і робіт, а також проголошення права на вільне заняття підприємницькою діяльністю, встановлено Конституцією України у статті 42 [1]. Отже, встановлюючи регламентацію процесу виробництва, а також усього процесу здійснення господарської діяльності слід враховувати необхідність забезпечення і захисту прав споживачів – учасників споживчого ринку під час здійснення господарської діяльності, а також прав виробників та продавців як у процесі виробництва, так і в процесі реалізації виробленої продукції, чим обумовлюється актуальність обраної теми дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання господарсько-правового захисту споживчого ринку є досить новими для вітчизняної юридичної науки. Споживчий ринок з економічної точки зору широко досліджувався в роботах учених-економістів, таких як

А.М. Азарян [2], С.В.Мочерний [3], А.Ф.Шишкин [4] та іншими. Деякі аспекти захисту споживчого ринку розглядалися такими ученими-юристами як Мамутов В.К. [5], Кузьміна С., Левчук Л. [6]. Велика кількість робіт в сфері юриспруденції присвячена питанням захисту споживача як учасника цивільно-правових відносин, проте захист споживчого ринку господарсько-правовими засобами, зокрема у потребу додаткового дослідження.

Виділення невирішеної проблеми.

Спрямованість політики нашої держави на інтеграцію у світову економіку робить необхідним дослідження проблеми економічної безпеки України загалом та захисту споживчого ринку як її складової - зокрема. Про актуальність розробки зазначеної проблематики свідчить загострення проблеми глобальної нестабільності на початку XXI століття, яка спонукала більшість розвинутих держав світового співтовариства переглянути підходи до забезпечення національної безпеки, у тому числі національної економічної безпеки країни.

Світовий досвід розвинутих країн свідчить як про ефективність світової економічної інтеграції, так і про необхідність додержання національних інтересів які в умовах глобалізації потребують прискіпливої уваги. Сьогодні досить гостро стоїть проблема розробки механізмів захисту національних інтересів у глобалізаційний період розвитку економіки. Забезпечення національної безпеки держави неможливо без забезпечення економічної безпеки як її складової, що наразі встановлено на законодавчому рівні у Законі України «Про основи національної безпеки України» від 19 червня 2003 року [7]. На наш погляд, безумовною складовою економічної безпеки є забезпечення господарсько-правового захисту споживчого ринку країни та всіх його учасників як важливої складової забезпечення високого рівня життя населення та відображення високого економічного розвитку країни.

Наразі прагнення України стати повноправним членом європейського співтовариства вимагає, передусім підвищення рівня економічного розвитку вітчизняного товаровиробника задля забезпечення відповідного рівня економічної безпеки країни. Таким чином, розробка відповідної системи захисту споживчого ринку як складової економічної безпеки України стає важливим напрямком правового забезпечення розвитку інтеграційних процесів України. Вбачається, що особливої уваги на сучасному етапі потребує питання забезпечення захисту споживчого ринку та його учасників в процесі виробництва.

Мета статті полягає у розробці напрямків забезпечення захисту споживчого ринку в процесі виробництва продукції господарсько-правовими засобами шляхом розроблення відповідної функціонально-цільової системи як складової економічної безпеки України.

Результати дослідження. З правової точки зору споживчий ринок – це певна система взаємин між виробництвом та особистим споживанням безпосередньо, або за допомогою оптових та роздрібних торговельних мереж, де знаходять задоволення потреби усіх учасників споживчого ринку через відповідні товари та послуги певних видів, або характеристик. При цьому, взаємини виробника та споживача відбуваються у відповідному зовнішньому середовищі, яке включає у себе середовище економічне, інституціональне, технічне, соціально-культурне, природниче та правове, як таке, що регламентує взаємини усіх учасників споживчого ринку.

Учасниками споживчого ринку є виробники, продавці та споживачі. Безпосередній зв'язок виробника та споживача у процесі суспільного відтворення відбувається саме на споживчому ринку. При цьому, визначена економічна нерівність учасників споживчого ринку (громадянин-споживач традиційно є слабкою стороною) вимагає обов'язкового втручання держави з метою відповідного регулювання суспільних відносин, що можливо лише у рамках господарського права шляхом встановлення відповідних господарсько-правових норм, спрямованих на регламентацію діяльності суб'єкту господарювання як у процесі виробництва, так і в процесі реалізації продукції, товарів, робіт, послуг.

Споживчий ринок є регулятором відносин виробника та споживача. Він стимулює виробництво конкурентоздатних товарів внаслідок чого впливає на економіку країни в цілому. В літературі виділяються наступні характеристики споживчого ринку: 1) це сфера економічних відносин в яких здійснюється розподіл і перерозподіл споживаної частини суспільного продукту, його реалізація шляхом обміну грошових доходів населення на товари; 2) це сфера прояву відносин між виробниками і споживачами товарів, а також між вартістю і споживною вартістю товарів; 3) споживчий ринок виконує роль сполучної ланки між виробництвом і розподілом, з одного боку, і особистим споживанням – з іншого [8, с.45].

Споживчий ринок має особливий соціально-економічний характер, тому захист споживчого ринку є важливим з огляду на побудову в Україні соціально-орієнтованої економіки. Від відносин, що складаються на споживчому ринку, залежить не лише добробут споживача, а і добробут виробника та продавця як учасників споживчого ринку. Вбачається, що від відносин, що складаються на споживчому ринку залежить стан національної економіки та економічна безпека держави. До такого висновку приводить аналіз законодавства України.

Так, ст. 20 Господарського кодексу України «Захист прав суб'єктів господарювання і споживачів» [9] передбачає забезпечення державою захисту прав і законних інтересів суб'єктів господарювання і споживачів, і встановлює рівні засоби захисту порушених прав як для суб'єктів господарювання, так і для споживачів. Відмінності між вказаними особами знаходять вираз у ст. 39 Господарського кодексу України «Захист прав споживачів», що встановлює права споживачів, а також обов'язок держави із захисту їхніх інтересів. Споживач є слабкою стороною у відносинах з господарюючими суб'єктами і вимагає підвищеного захисту з боку держави. Захистити права споживача лише за допомогою цивільно-правових норм не є можливим. Адже норми цивільного права працюють лише заради відновлення порушених прав. Що ж стосується можливостей захисту споживача за допомогою господарсько-правових норм, тут можливо вести мову про забезпечення захисту споживчого ринку в цілому і споживача як одного з учасників споживчого ринку. Такий захист буде спрямовано на попередження можливого порушення прав споживачів шляхом забезпечення виробництва та реалізації якісних товарів, робіт, послуг які зможуть задовольнити потреби споживача та не допустити порушення його прав. З другого боку, відповідного захисту потребує і вітчизняний товаровиробник. Але такий захист не може бути наданий з якою-небудь іншою метою ніж захист споживчого ринку та повинен бути спрямований на підвищення рівня виробництва до міжнародних стандартів та забезпечення економічної безпеки країни на світовому рівні. Отже вбачається, що наразі слід вести мову про необхідність захисту споживчого ринку в процесі виробництва продукції, товарів, робіт, послуг.

Підтвердженням важливої ролі забезпечення господарсько-правового захисту споживчого ринку для України є закріплення у ст. 7 Закону України «Про основи національної безпеки України» серед загроз національним інтересам і національній безпеці України – загрози у економічній сфері. З метою усунення загроз національній безпеці та суверенітету України ст. 8 вказаного закону передбачає основні напрями державної політики з питань національної безпеки та виділяє спеціальні напрями у економічній сфері. Зокрема виділяється забезпечення продовольчої безпеки та захист внутрішнього ринку від недоброякісного імпорту – поставок продукції, яка може завдавати шкоди національним виробникам, здоров'ю людей та навколишньому природному середовищу, а також забезпечення умов для сталого економічного зростання та підвищення конкурентоспроможності національної економіки.

Вбачається, що вказані напрями спрямовані на захист споживчого ринку та його учасників: виробників, продавців, споживачів, та є засобом забезпечення економічної безпеки України. Саме безпека продукції, причому як продовольчої, так і бажано усієї продукції, що потрапляє у користування споживача, може бути забезпечена шляхом правової регламентації випуску доброякісної конкурентоспроможної продукції, тобто забезпеченням відповідного механізму захисту споживчого ринку у процесі виробництва продукції, товарів, робіт, послуг, що також спрямовано на забезпечення захисту внутрішнього ринку від недоброякісного імпорту та є напрямком забезпечення економічної безпеки України.

На необхідність звернення особливої уваги на забезпечення захисту вітчизняного товаровиробника, зокрема, та споживчого ринку, загалом, у процесі виробництва продукції, товарів, робіт, послуг вказує виділення у якості факторів загрози національній безпеці України та стабільності в суспільстві: істотного скорочення внутрішнього валового продукту; ослаблення системи державного регулювання і

контролю у сфері економіки; низьких темпів розширення внутрішнього ринку; небезпечного для економічної незалежності України зростання частки іноземного капіталу у стратегічних галузях економіки та критичного стану з продовольчим забезпеченням населення.

Із визначенням вказаних загроз не можна не погодитись. Але це ще раз підтверджує, що наразі актуальним стає не лише питання контролю імпортованої, а також і контролю виробленої в Україні продукції, яке перетинається з проблемою забезпечення безпеки виробленої продукції та конкурентоспроможності вітчизняного товаровиробника та вітчизняної економіки загалом та є свідченням нагальної необхідності в розробці системи захисту споживчого ринку у виробничій сфері. Вбачається, що вказане питання може бути вирішено лише шляхом розробки відповідної системи господарсько-правового захисту споживчого ринку України (зокрема у виробничій сфері) в умовах світових глобалізаційних процесів та є спрямованим на забезпечення економічної безпеки України на світовому рівні.

Головною складовою господарсько-правового захисту споживчого ринку у сфері виробництва є господарсько-правова регламентація якості та безпеки продукції. З правової точки зору якість продукції (роботи, послуги) – це сукупність встановлених нормативно-правовими актами властивостей продукції, що підлягають обов'язковому виконанню, спрямованих на задоволення вимог споживача у відповідності до її призначення. Однак в літературі вказується, що таке визначення не враховує роль споживача у розробці вимог до якості продукції [10, с.56]. Така думка має право на існування, адже безпосереднім об'єктом правового регулювання є не якість як така, а суспільні відносини, що опосередковують діяльність суб'єктів господарювання, вплив на які відбувається шляхом встановлення вимог до якості продукції (робіт, послуг), а також відповідальності за їх порушення. Що ж стосується питань безпеки продукції, товарів, робіт, послуг – тут слід покладатися лише на чітко визначені норми, встановлені державою, адже безпека продукції – це відсутність будь-якого ризику для життя, здоров'я, майна споживача і навколишнього природного середовища при звичайних умовах використання, зберігання, транспортування, виготовлення і утилізації продукції [11].

Отже, забезпечення безпеки життя, здоров'я, майна споживача і навколишнього природного середовища слід розглядати як важливу складову економічної безпеки України, а забезпечення економічної безпеки України як одну із цілей функціонально-цільової системи захисту споживчого ринку на сучасному етапі розвитку економіки. При цьому одним із напрямків забезпечення економічної безпеки України є забезпечення якості та безпеки продукції (робіт, послуг) шляхом відповідної правової регламентації процесу виробництва продукції, товарів, робіт, послуг.

Але регламентація якості та безпеки продукції важливі не самі по собі, а з огляду на необхідність забезпечення конкурентного середовища як обов'язкової передумови розвитку ринкової економіки в Україні. Доказом цього є антимонопольно-конкурентне законодавство, що розвивається у всьому цивілізованому світі яке деякі дослідники називають «економічною конституцією» або «конституцією ринкової економіки» [12, с.170]. Отже, конкурентне середовище як таке та забезпечення конкурентоспроможності вітчизняного товаровиробника на світовому ринку також є складовими функціонально-цільової системи захисту споживчого ринку України як складової економічної безпеки України.

На сучасному етапі в літературі відзначають підвищення ролі та широкі масштаби застосування конкурентної політики у рамках глобальної торгової системи (ВТО). Зокрема вказується, що конкурентна політика доповнює ринкову систему і є системою засобів правового, економічного та організаційно-адміністративного характеру, спрямованих на формування конкурентного середовища, розвиток і захист чесної конкуренції, і боротьбу з порушеннями чинного антимонопольного законодавства [13, с.500]. Тобто, конкурентна політика у даному випадку є однією із складових певного механізму, що у сукупності з іншими можуть забезпечити надійний захист споживчого ринку, та усіх його учасників. Іншими словами, конкурентна політика спрямована на захист споживчого ринку та є однією із складових функціонально-цільової системи захисту споживчого ринку та забезпечення економічної безпеки країни.

Із вказаних та інших складових повинен складатися надійний захисний механізм, який у сукупності створюватиме певну систему, спрямовану на досягнення загальної кінцевої мети – захист вітчизняного споживчого ринку та його учасників – споживачів, виробників, продавців та забезпечення економічної безпеки країни на світовому рівні. Така система повинна «захистити» споживчий ринок від можливих порушень прав і законних інтересів його учасників, забезпечити випуск та реалізацію на внутрішньому ринку високоякісної конкурентоспроможної продукції та стати відповідним гарантом забезпечення економічної безпеки країни. Зробити це можливо за допомогою відповідної функціонально-цільової системи захисту споживчого ринку. При цьому, захист споживчого ринку буде кінцевою метою функціонально-цільової системи, норми права в якій покликані «захистити», «забезпечити» споживчий ринок від можливих порушень і захистити права та законні інтереси всіх його учасників.

Отже, побудова функціонально-цільової системи захисту споживчого ринку буде сприяти забезпеченню економічної безпеки країни та виступати складовою відповідної функціонально-цільової системи забезпечення національної безпеки України на світовому рівні. Одним із напрямків побудови функціонально-цільової системи захисту споживчого ринку буде розробка відповідного механізму захисту споживчого ринку у виробничій сфері.

Такий підхід відповідає поглядам В.К.Мамутова, викладеним у роботі «Без загальнодержавного планування економіку країни не підняти» [14] про необхідність використовувати програмно-цільовий підхід до розробки плану соціально-економічного розвитку держави, без якого неможливий розвиток економіки країни на сучасному етапі. Наразі мова йде про необхідність розробки цільової програми як засобу вдосконалення господарського законодавства. Зокрема, на думку Г.Л.Знаменського, метою вдосконалення господарського законодавства є забезпечення ефективності функціонування цього законодавства в економіці [15, с.114]. При цьому досягнення загальної мети вдосконалення господарського законодавства можливо через побудову ряду функціонально-цільових підсистем господарського законодавства.

Однією з функціонально-цільових систем вдосконалення господарського законодавства може бути функціонально-цільова система захисту споживчого ринку, де захист споживчого ринку буде метою, тобто кінцевим результатом, досягнення якого можливо шляхом належної правової регламентації правовідносин, що виникають на споживчому ринку, між його учасниками.

Для ефективного захисту споживчого ринку необхідна побудова функціонально-цільової системи норм, що забезпечують захист споживчого ринку, про що свідчить колізійність і неузгодженість чинних нормативно-правових актів в досліджуваній сфері. Функціонально-цільова система повинна складатися із сукупності норм різних галузей права, найважливішу частину яких повинні складати норми господарського права, що передбачають правові засоби захисту споживчого ринку в сферах виробництва, торгівлі і споживання.

Стосовно сфери виробництва – необхідним є врегулювання питань забезпечення виробництва якості продукції, товарів, робіт, послуг; відповідна регламентація питань стандартизації та сертифікації продукції, товарів, робіт, послуг; удосконалення правової регламентації договірних відносин, а також удосконалення антимонопольно-конкурентного законодавства. Стосовно сфери торгівлі – необхідним є врегулювання всіх існуючих форм торгівлі у рамках товарного ринку країни, а саме: оптової, біржової, аукціонної виставково-ярмаркової, роздрібно-торгівлі по зразках та каталогах, торгівлі через автомати, а також нових видів електронної торгівлі (яка на сьогодні розвивається як оптова, так і роздрібна, але законодавчо це не врегульовано). Стосовно сфери споживання – необхідним є удосконалення законодавства про захист прав споживачів.

Однак, для успішного функціонування такої системи необхідним є визначення ролі держави і уточнення органів, відповідальних за реалізацію програми в цілому та їх компетенції з тим, щоб в їх правах і обов'язках чітко виражалася спрямованість на досягнення загальної мети – захисту споживчого ринку та забезпечення економічної безпеки країни.

Формування і розвиток функціонально-цільової системи захисту споживчого ринку у виробничій сфері є необхідним з метою здійснення заходів законодавчого і нормативного регулювання, спрямованих на забезпечення дотримання всіма учасниками ринку економічного правопорядку, захисту їх прав та інтересів, а також інтересів держави і суспільства. При цьому, функціонально-цільова система захисту споживчого ринку повинна бути спрямованою на вдосконалення господарського законодавства з метою забезпечення

ефективності функціонування цього законодавства в економіці України та виступати відповідною функціонально-цільовою підсистемою господарського законодавства.

Висновки та пропозиції.

Належний захист прав усіх учасників споживчого ринку – виробників, продавців і споживачів можливий лише завдяки розробці дієвого правового механізму захисту споживчого ринку на державному рівні. Такий захист можливий при побудові відповідної функціонально-цільової системи захисту споживчого ринку, яка є складовою забезпечення економічної безпеки України та однією з функціонально-цільових підсистем вдосконалення господарського законодавства України. Відповідною складовою функціонально-цільової системи захисту споживчого ринку є система норм, спрямованих на захист споживчого ринку у виробничій сфері.

Функціонально-цільова система захисту споживчого ринку повинна складатися із сукупності норм різноманітних галузей права, найважливішу частину яких складатимуть норми господарського права, що передбачатимуть правові засоби захисту споживчого ринку в сферах виробництва, торгівлі та споживання.

Зокрема, стосовно сфери виробництва – функціонально-цільова система захисту споживчого ринку повинна включати у себе норми права, направлені на врегулювання питань забезпечення виробництва якісної та безпечної продукції, товарів, робіт, послуг; відповідну регламентацію питань стандартизації та сертифікації продукції, товарів, робіт, послуг; удосконалення правової регламентації договірних відносин у виробничій сфері, а також удосконалення антимонопольно-конкурентного законодавства стосовно забезпечення конкурентного середовища на ринку та конкурентоспроможності вітчизняного товаровиробника на світовому рівні.

Формування і розвиток функціонально-цільової системи захисту споживчого ринку у виробничій сфері є необхідним з метою здійснення заходів законодавчого і нормативного регулювання, спрямованих на забезпечення дотримання всіма учасниками ринку економічного правопорядку, захисту їхніх прав та інтересів, а також інтересів держави і суспільства. При цьому, функціонально-цільова система захисту споживчого ринку повинна бути спрямованою на вдосконалення господарського законодавства з метою забезпечення ефективності його функціонування в економіці України, та виступати відповідною функціонально-цільовою підсистемою господарського законодавства.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ:

1. Конституція України 1996 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 41.
2. Азарян Е.М. Потребительский рынок: становление и развитие / Е.М.Азарян; НАН Украины Ин-т экономики пром-сти. – Донецк, 2002. – 304 с.
3. Мочерный С.В. Основы экономической теории: учебник / С.В.Мочерный, В.К.Симоненко, В.В.Секретарюк и др. – К.: Знання, 2000. – 345с.
4. Шишкин А.Ф. Экономическая теория: учебник/ А.Ф.Шишкин. – 2-е изд.: в 2 кн. – Кн. 1. – М.: Гуманит.издат.центр «ВЛАДОС». – 656с.
5. Мамутов В.К. Экономика и право / В.К. Мамутов. – К.: Юринком Интер, 2003.
6. Левчук Л.Р. Правове регулювання споживчого ринку України / Л.Р.Левчук // Економіка та держава. – 2007. – №1. – С.13–15
7. Про основи національної безпеки України: Закон України від 19 червня 2003 року // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 39. – Ст.351.
8. Марцин В.С. Економіка торгівлі: підручник / В.С. Марцин. – 2-ге вид., випр. і доп. – К.: Знання, 2008. – 603 с.
9. Хозяйственный кодекс Украины: Закон Украины от 16 января 2003г. № 436-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 18–22. – Ст. 144.
10. Коновалов А.И. Проблемы гражданско-правового регулирования качества товаров, работ, услуг // Актуальные проблемы науки и практики коммерческого права. Вып. 6: сб. науч.ст. /Санкт-Петербург, гос.ун-т.юр.фак.; под общ.ред. В.Ф. Попондопуло, Д.В.Нефедова. – М., Волтерс Клувер, 2007. – 456с.
11. Про захист прав споживачів: Закон України від 12.05.1991, № 1023-XII // Відомості Верховної Ради УРСР. – 1991. – № 30. – Ст. 379.
12. Валитов С.С. Правовое регулирование конкуренции в Украине / С.С.Валитов. – Донецк. – 2009. – 270 с.
13. Глобальная торговая система: развитие институтов, правил, инструментов СОТ: моногр. / Кер.авт.кол. і наук.ред. Т.М.Циганкова. – Вид.2-ге, без змін. – К.: КНЕУ, 2006. – 660 с.
14. Мамутов В.К. Без общегосударственного планирования экономику страны не поднять / В.К.Мамутов // Голос Украины. – № 114 (4864).
15. Знаменский Г.Л. Совершенствование хозяйственного законодательства: цель и средства: моногр. / Г.Л.Знаменский. – К.: Наукова думка, 1980. – 186с.

УДК343.3/7

МОШЕННИЧЕСТВО В СФЕРЕ КОМПЬЮТЕРНОЙ ИНФОРМАЦИИ: КРИТИЧЕСКАЯ ОЦЕНКА ДОПОЛНЕНИЙ УК РФ

Карчевский Н.В., первый проректор Луганского государственного университета внутренних дел имени Э.А. Дидоренко по учебно-методической и научной работе, доктор юридических наук, доцент

Карчевский Н.В. Мошенничество в сфере компьютерной информации: критическая оценка дополнений УК РФ.

Изменения в российском законодательстве об уголовной ответственности за мошенничество в сфере компьютерной информации (ст. 159-6 УК РФ) исследуются в контексте решения задач уголовно-правового регулирования в сфере информатизации. Анализируются перспективы применения новой нормы, с учетом сформировавшейся судебной практики. Обосновывается, что принятие специальной нормы (ст. 159-6 УК РФ), является примером избыточного и непоследовательного уголовно-правового регулирования, создает новое поле для злоупотреблений уголовным правом, а также существенно ограничивает возможности дифференциации уголовной ответственности. Поэтому целесообразной, перспективной с позиций обеспечения стабильности уголовного законодательства, представляется уголовно-правовая оценка преступлений против собственности, совершаемых с использованием компьютерной техники, на основе соответствующих общих норм. Есть смысл отказаться от формирующейся практики принятия специальных норм об ответственности за преступления против собственности, совершаемые с использованием компьютерной техники.

Ключевые слова: информатизация, мошенничество, компьютер, совершенствование законодательства

Карчевський М.В. Шахрайство в сфері комп'ютерної інформації: критична оцінка доповнень КК РФ.

Зміни в російському законодавстві про кримінальну відповідальність за шахрайство у сфері комп'ютерної інформації (ст. 159-6 КК РФ) досліджуються в контексті розв'язання завдань кримінально-правового регулювання у сфері информатизації. Анализуються перспективи застосування нової норми, з урахуванням судової практики, що сформувалася. Обґрунтовується, що прийняття спеціальної норми (ст. 159-6 УК РФ), є прикладом надмірного та непослідовного кримінально-правового регулювання, створює нове поле для зловживань кримінальним правом, а також істотно обмежує можливості диференціації кримінальної відповідальності. Тому доцільною, перспективною з позицій забезпечення стабільності кримінального законодавства, видається кримінально-правова оцінка злочинів проти